

Jet Wiechers
Directeur Novicare

Tjomme de Graas
Specialist ouderengeneeskunde (SO)

Grenzen **VER**vagen

ZORG VAN DE TOEKOMST

De onvermijdelijke veranderingen en de kansen die het biedt

Nieuwe manieren van werken zijn nodig om de zorgvraag van het toenemend aantal ouderen met de beschikbare behandelaren aan te kunnen. SO Tjomme de Graas en Novicare directeur Jet Wiechers gingen in gesprek over de onvermijdelijke veranderingen en de kansen die het biedt.

“De kunst is om mensen mee te krijgen”

Wat is het belang van nieuwe manieren van werken?

Jet: “Ik zag zo’n twintig jaar geleden in een van mijn eerste projecten in de langdurige zorg een overzicht waarin het aantal werkenden werd afgezet tegen het aantal ouderen. Toen dacht ik al: dit gaat helemaal mis. Inmiddels zitten we er middenin. Als ik naar de cijfers kijk, zijn veranderingen onvermijdelijk. Maar er zijn ook veel kansen om dingen anders te doen en onder druk wordt alles vloeibaar.”

Tjomme: “Gezien de grote populatie kwetsbaren en de hoeveelheid zorgverleners waarmee we die moeten zien te helpen, moet de zorg inderdaad echt veranderen. De kunst is om mensen - medewerkers, cliënten en mantelzorgers - mee te krijgen.”

Wat voor mogelijkheden ontstaan er door technologische innovatie?

Jet: “Op technologisch vlak is er veel mogelijk, vaak met al bestaande IT-oplossingen. Om kennis slimmer

in te zetten en makkelijker te communiceren. Of om spoedvragen en metingen op afstand te doen. De COVID-pandemie heeft het toepassen van blended care afgedwongen. Dat moeten we zien vast te houden. Maar het staat en valt natuurlijk ook met de bereidheid van cliënten, familie, zorg en behandelaren om het te gebruiken.”

Tjomme: “We zijn in de langdurige zorg van huis uit niet heel innovatief. Maar tegelijkertijd weten we met samenwerkingspartners wel echt stappen te zetten. Er is zoveel technologie die heel veel informatie kan ontsluiten. Maar als je dan kijkt naar blended care, hoor ik ook dat technologie soms hinderlijk kan zijn. Hoe zit het met de menselijke maat?”

Welke nieuwe toepassingen zie je nog meer op de korte termijn?

Jet: “De volgende interessante technische stap is in mijn optiek diagnostiek op afstand toevoegen aan blended care. Plus nog meer digitale kennisuitwisseling om te kijken wat dat brengt. Iedereen moet daarin zijn eigen tempo kunnen volgen, maar dit is wel onderdeel van de weg voor de toekomst.”

Tjomme: “We hoeven daarbij geen koploper te zijn. We willen gebruiksklare innovaties die we

‘Als ik naar de cijfers
kijk, zijn veranderingen
onvermijdelijk’

- Jet Wiechers

‘De diagnostiek in ouderenzorg moet je in een ethisch kader plaatsen’

- Tjomme de Graas

goed kunnen toepassen. De ontwikkeling van een eerste triagetool voor dagwaarnemers is een mooi voorbeeld. Ik ben echt onder de indruk hoe hele ingewikkelde processen in mijn brein zijn omgezet naar algoritmen. Die onderlinge algoritmen zijn zo slim, dat ze mijn taal spreken. We zijn nu het eerste prototype aan het testen, maar ik weet zeker dat dit de SO, de andere behandelaren, de zorg en de cliënt echt ten goede gaat komen. Een volgende stap is om de beleidsmatige en ethische aspecten er ook in te krijgen. Dat is nog wel een fantastische uitdaging.”

En hoe zit het met de acceptatie van die technieken?

Jet: “Natuurlijk zijn ontwikkelingen zoals diagnostiek op afstand een uitdaging, bijvoorbeeld als het gaat om verantwoordelijkheden. Het wordt nóg spannender als artificiële intelligentie echt een rol gaat krijgen. Om echt een deel van je vak door technologie te laten overnemen.”

Tjomme: “Daar zijn we nog niet klaar voor. Het toepassen van diagnostiek op afstand is voor velen al eng. Ook voor mij. Wantrouwen zit zo verweven in ons klinisch denken en hoe we als arts opgeleid worden. Je moet overtuigd raken van het feit dat de computer het beter weet en het ook echt klopt. Bovendien moet je de diagnostiek in ouderenzorg juist in een ethisch kader plaatsen. Dat moet een mens doen.”

Waarmee zijn jullie verder bezig om oplossingen voor toekomstige uitdagingen te vinden?

Jet: “De oplossing ligt niet alleen in innovaties, maar vooral ook in een verandering van werkwijze. Wat is de rol van de behandelaar? En de taakverdeling tussen behandelaren? Belangrijk is ook om goede dingen te behouden. De kijkrichting van een arts in de langdurige zorg is compleet anders dan die in de curatieve zorg. Die integrale kijkrichting moeten we wél behouden.”

Tjomme: “Dat levert meteen de volgende vraag: bij wie leg je die integrale blik? Moet die wel bij de arts liggen? Is het niet slimmer als de verpleegkundig specialist veel prominenter in beeld is en de organisatie van de behandeling vanuit een compleet beeld doet? Tegelijkertijd schept dit voor behandelaren in de ouderzorg ook eindelijk de kans om een kader te schetsen van hun functie en verantwoordelijkheden. Als SO heb je een enorme bak aan verantwoordelijkheden.”

En de knelpunten?

Jet: “Natuurlijk gaan de veranderingen soms langzaam of moeilijk. Tegelijkertijd zien we dat stappen die er in de langdurige zorg gezet worden best snel gaan. Als het gaat om kleinschalig wonen is er in een paar jaar een gigantische omslag gemaakt. De afbouw van verzorgingshuisbedden; wat een tempo. Maar ook sociaal is er verandering nodig. Het maatschappelijke verwachtingspatroon is over tien jaar niet meer reëel. Daar is gewoonweg geen personeel voor. Ik ben geen voorstander van window dressing in de vorm van mooie verhalen. We proberen in Nederland oud zijn als een mooie film te presenteren. Maar als de realiteit anders is en de zorg zelfs in de weg zit, schept dat hele scheve verwachtingen. We moeten ons afvragen: wat willen we?”

Tjomme: “De culturele invloed op de ouderenzorg is heel groot inderdaad. Plus, het geloof in de gezondheidszorg heeft zo’n enorme vlucht genomen door alles wat er mogelijk is. Het idee van

maakbaarheid en controle is groot. Terwijl we tegen heel complexe problemen aanlopen. Wij zullen daar als zorgprofessionals en als organisatie stelling in moeten nemen.”

‘De oplossing ligt niet alleen in innovaties, maar vooral ook in een verandering van werkwijze’

- Jet Wiechers